

Το σώμα μας δόθηκε για να δοξάζουμε τον Θεό

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Το σώμα απαιτεί ένα ιδιαίτερο σεβασμό. Ο σεβασμός αυτός εκφράζεται με την συντήρηση και υγιεινή διατροφή του, με την φροντίδα της υγείας του, με τον έλεγχο των παρορμητικών τάσεων επάνω του, με την κατά Θεόν άσκηση, με τη νηστεία, με τον εξαγιασμό του διά της μυστηριακής

ενώσεως του με το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, με την ταφή του.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος στον λόγο του στην Γέννηση του Χριστού και αναφερόμενος στο γεγονός της ενσαρκώσεως του Θεού και Λόγου λέει: «Δευτέραν κοινωνεί κοινωνίαν πολύ της προτέρας παραδοξοτέραν, όσω τότε μεν του κρείττονος μετέδωκεν, νυν δε μεταλαμβάνει του χείρονος».¹⁸⁵ Ερμηνεύοντας το γ' τροπάριο της γ'

Ωδής του κανόνος των Χριστουγέννων ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, και πιο συγκεκριμένα το «μετοχή σαρκός χείρονος», γράφει: «Τότε μεν (ότε δηλαδή τον Αδάμ έπλασεν ο Υἱός) του κρείττονος (της ψυχής) μετέδωκεν εις αυτόν (τον Αδάμ), νυν δε μεταλαμβάνει του χείρονος (του ανθρωπίνου σώματος)».¹⁸⁶

Η ερμηνεία αυτή είναι μάλλον εσφαλμένη. Το κρείτον είναι το κατ'είκόνα που έδωσε ο Θεός στον Αδάμ και το χείρον η ανθρωπίνη φύση την οποία προσέλαβε ο Κύριος με την ενανθρώπησή Του. Παρά τούτα η διατύπωση του Αγ. Νικοδήμου εκφράζει την άποψη ότι το σώμα είναι κατώτερο της ψυχής.¹⁸⁷

Ανάλογη άποψη εκφράζει και ο Μέγας Βασίλειος «η ψυχή και το σώμα ηρεμίας απολαύσαντα, εις την οικείαν φύσιν χωρισθέντα διίστανται, η μεν ψυχή καθάπερ ηνίοχος το φωτοειδές αυτής κάλλος άνωθεν επιλάμπον τω σώματι φαίνουσα, το δε σώμα ως αν βαρύ υφιζάμενον μεν τη ταύτης αξία όχημα δε αυτή προς την ενταύθα χρείαν γινόμενον».¹⁸⁸

Αλλά και ο ιερός Χρυσόστομος, σχολιάζοντας το βιβλίο της Γενέσεως και περιγράφοντας τις διάφορες φάσεις της δημιουργίας, λέγει: «Επι δε του ανθρώπου ουσία τις εστίν ασώματος και αθάνατος πολλήν προς το σώμα την υπεροχήν κεκτημένη και τοσαύτην όσην εικός το ασώματον του σώματος». Απαντά δε διεξοδικά στο ερώτημα: «Τίνος ένεκεν ει τιμιώτερον η ψυχή του σώματος, το έλλατον πρώτον δημιουργείται και τότε και μείζον και υπερέχον;»¹⁸⁹ υποστηρίζοντας ότι, όπως όλη η δημιουργία του υλικού κόσμου προπορεύεται αυτής του ανθρωπίνου σώματος προηγείται αυτής της τιμιωτέρας ψυχής.

Το σώμα δεν μας δόθηκε για να το λατρεύουμε ή να το προστατεύουμε εγωκεντρικά. Δεν μας δόθηκε για να πιστοποιούμε με αυτό τον εγωισμό και την φιλαυτία μας. Μας δόθηκε για να δοξάζουμε τον Θεό,¹⁹⁰ για να ασκούμε με αυτό την αγάπη μέχρι του σημείου να το μοιραζόμαστε με τους αδελφούς μας και να το προσφέρουμε στους συνάνθρωπούς μας. Το σώμα μας δεν έχει προοπτική ιδιοκτησίας, αλλά αποτελεί μέσω κοινωνίας αγάπης με τους άλλους. Η σωματική μας ταυτότητα δεν παραπέμπει σε εγωιστική κτητικότητα αλλά σε ευθύνη προσφοράς στον Θεό και στον συνάνθρωπο. Αυτό ισχύει και για το νεκρό σώμα. Το

νεκρό σώμα δεν είναι πράγμα, όπως το θεωρούν οι νομικοί,¹⁹¹ ούτε και δημόσια περιουσία, όπως επιθυμούν οι πολιτικοί. Είναι υπόμνηση μιας επίγειας παρουσίας και αφυπνιστική πρόκληση μιας αιώνιας, δίχως τέλος, προοπτικής.

Με αυτή την έννοια, το σώμα απαιτεί ένα ιδιαίτερο σεβασμό. Ο σεβασμός αυτός εκφράζεται με την συντήρηση και υγιεινή διατροφή του, με την φροντίδα της υγείας του, με τον έλεγχο των παρορμητικών τάσεων επάνω του, με την κατά Θεόν άσκηση, με τη νηστεία, με τον εξαγιασμό του διά της μυστηριακής ενώσεως του με το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, με την ταφή του. Η Ορθόδοξη Θεολογία όταν βλέπει το σώμα αντικρίζει και την ψυχή. Το σώμα, όσο ο άνθρωπος είναι στη ζωή, το βλέπει ως κάτι το ιερό, ως θυσιαστήριο επί του οποίου θυσιάζεται, ματώνει, συντρίβεται, μετανοεί, σώζεται η ψυχή του κάθε ανθρώπου. Γι' αυτό και η βάνανυση επέμβαση επάνω του και η υποταγή του στις ορμές που δουλώνουν το αυτεξούσιο, δηλώνουν ασέβεια και αποτελούν βεβήλωση και αμαρτία.

Μόλις ο άνθρωπος πεθάνει το σώμα γίνεται λείψανο. Τότε αυξάνει και ο σεβασμός μας σε αυτό. Το λείψανο αποτελεί την ανάμνηση μιας ιερουργίας που μέσα του και δι' αυτού επιτελούνταν - της σωτηρίας του ανθρώπου- και την υπόμνηση μιας άλλης που τώρα - αγνώστως- συνεχίζεται έξω από αυτό. Το σώμα δεν περιμένει την καταστροφή του αλλά την ανάστασή του, «την ετέρα μορφή του»,¹⁹² την εσχατολογική δόξα του, την αναμόρφωσή του εις το αρχαίον κάλλος¹⁹³ μαζί με την ψυχή. Αυτή είναι η αιτία που η εκκλησία προσεγγίζει και το νεκρό σώμα με ιδιαίτερο σεβασμό και αισθήματα ιερά.¹⁹⁴

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

183 Ματθ. Ι' 28

184 Θάνατος, Ανάσταση και Αιώνια Ζωή, Εκδ. ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ, Ιερά Μονή Αγ. Ιωάννου Καρέα, Αθήνα, 2002, σ. 68-70

185 Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος ΛΗ' «Εἰς τὰ Θεοφάνεια, εἰ τουν Γενέθλια του Σωτήρος», ΕΠΕ 5:60

186 Νικοδήμου Αγιορείτου, «Εορτοδρόμιον», Εκδ. Ορθοδ. Κυψέλη, 1987, σελ.162

187. Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, βλ. μν. εργ. σελ. 129

188 Περί της εν παρθενία αληθούς αφθορίας, PG 30.760 C-D

189 Ιωάννου Χρυσοστόμου, «Εἰς τὴν Γέννησιν» ΙΓ' PG 53. 107-108, ΕΠΕ. Επίσης «Ὡσπερ ἐν τῇ φύσει κρείττων ἐστὶν ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος οὕτω κρείσσον ἐστὶ τὸ ἔργο τῆς ψυχῆς τοῦ σώματος. Καὶ ὥσπερ ἐν πρώτοις προηγήσατο ἡ πλάσις τοῦ σώματος τοῦ ἐμφυσηματος οὕτω καὶ τὰ σωματικά ἔργα προηγείται τοῦ ἔργου τῆς

ψυχής». (Αββά Ισαάκ, Ασκητικά, Εκδ. Ρηγόπουλος, σελ.290)

190 «Δοξάσατε δη τον Θεόν εν τω σώματι ημών»(Α' Κορ. Στ'20), «είτε εσθίετε είτε πίνετε είτε τι ποιείτε, πάντα εις δόξαν Θεού ποιείτε»(Α' Κορ. Ι' 31)

191 Κούρτη, Μαρίνου, «Αστικό Δίκαιο Μεταμοσχεύσεων», Εκδ. Π.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 2002, σελ. 111

192 Μαρκ. ιστ' 12

193 Μικρόν Ευχολόγιον, Εκδ. Αποστολική Διακονία, 1999, Ευλογητάρια Νεκρωσίμου ακολουθίας

194Νικόλαος (Χατζηνικολάου) Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, βλ. μν. εργ σελ. 135-139

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης “Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ”, του θεολόγου και νοσηλευτή **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.